

Broedvogels van landgoed Zuylestein in 2025

André van Kleunen

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2025

Citeren als: Van Kleunen A. 2025. Broedvogels van landgoed Zuylestein in 2025. Sovon-rapport 2025/59. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: André van Kleunen

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	definitief	18-09-2025
Inhoudelijke toets	Christian Brinkman	19-08-2025
Vrijgave na conceptversie	Wilke Schoemaker	15-08-2025
Vrijgave na definitieve versie	Jacintha van Dijk	18-09-2025

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Stichting Landgoed Twickel

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Beschrijving van het gebied	6
3. Werkwijze	7
3.1 Methode & veldwerk	7
3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens	7
3.3 Weers- en andere omstandigheden	8
3.4 Afwijkingen/foutendiscussie	8
4. Resultaten	9
4.1 Soortbesprekingen	10
5. Evaluatie	12
Literatuur	13
Bijlage 1 Soortkaarten inventarisatie 2025	14

Samenvatting

In 2025 is in opdracht van Stichting Twickel Landgoed Zuylestein (108 ha) gekarteerd op broedvogels.

Er zijn zes integrale bezoeken gebracht die meest voor zonsopgang aanvingen. Voorts zijn twee nachtbezoeken gebracht. Er is in totaal 25 uur en 43 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 14,3 minuten/ha.

Er werden 53 soorten vastgesteld als broedvogel. Van de aangetroffen soorten staan er zeven op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten.

Sterrenbos Landgoed Zuylestein

1. Inleiding

In 2025 is in opdracht van Stichting Twickel Landgoed Zuylestein (108 ha) gekarteerd op broedvogels.

Wilke Schoemaker was contactpersoon bij Stichting Twickel. Sovon-collega's Bas Hissel en Laura Hondshorst worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Christian Brinkman van Sovon en Wilke Schoemaker van Stichting Twickel voorzagen het concept van commentaar.

In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van het International Ornithological Committee (IOC).

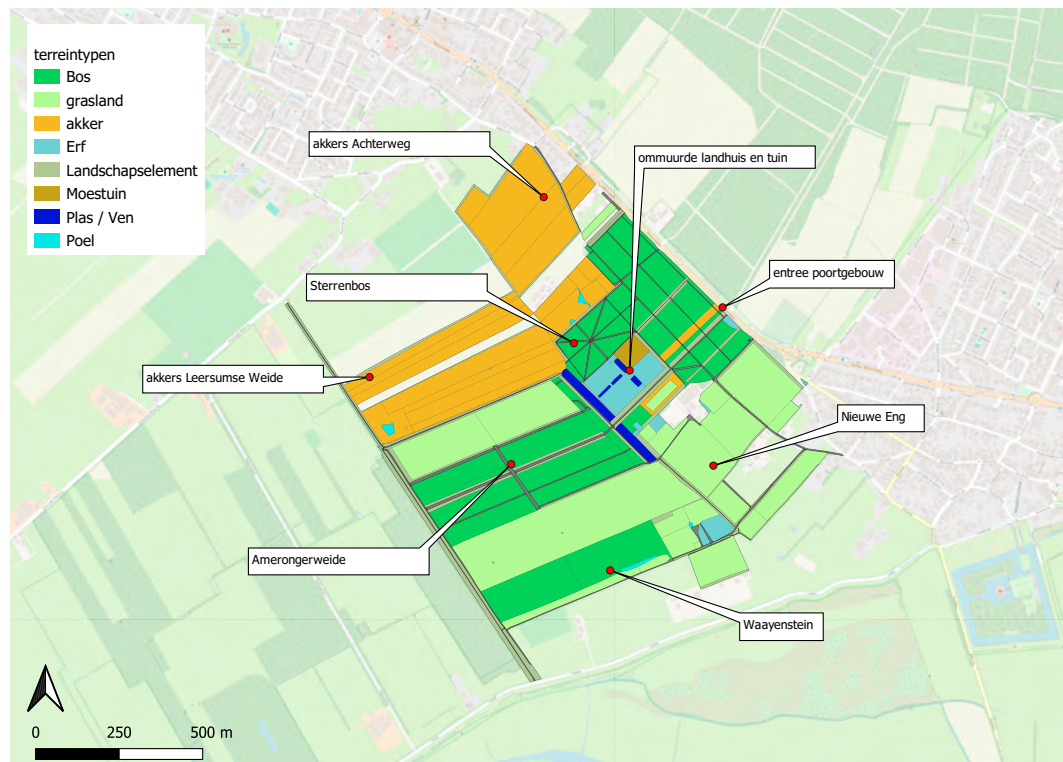

Landgoed Zuylestein

2. Beschrijving van het gebied

Het historische landgoed Zuylestein ligt aan de zuidwestzijde van de provinciale weg N225 tussen de dorpen Leersum en Amerongen op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar de uiterwaarden van de Nederrijn (figuur 1). Het inventarisatiegebied (108 ha) bestaat uit opgaande bospercelen/lanen van diverse samenstelling (ca 40 ha), graslanden (34 ha) en in het noordelijke deel bij de Leersumse Weide extensief beheerde akkers met onder andere oude graanrassen (25 ha). Midden in het terrein ligt wat bebouwing waaronder een ommuurd terrein met het landhuis/kasteel en tuinen. Deze grenst aan één zijde aan een plas. Verder ligt er in de Leersumse Weide enkele poelen met wat moerassige vegetatie. Het Sterrenbos is na de verwoesting van het bos door de valwind van 2021 opnieuw ingericht als inheems bosplantsoen. Het terrein is sinds 2024 eigendom van Stichting Twickel.

Bron: <https://www.landgoed-zuylestein.nl/>

Figuur 1. Overzicht van het gekarteerde gebied met toponiemen en terreintypen.

*Het met inheemse
boomsoorten ingeplant
Sterrenbos.*

3. Werkwijze

3.1 Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode toegepast (Vergeer *et al.* 2023). Hierbij zijn alle aanwezige broedvogelsoorten gekarteerd. De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Bij roofvogels zijn nesten gezocht als de terreingesteldheid dit toeliet.

In het hele gebied zijn zes integrale bezoeken gebracht (tabel 1) die meest voor zonsopgang aanvingen. Voorts zijn er twee nachtbezoeken gebracht.

Er is in totaal 25 uur en 43 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 14,3 minuten/ha. Alle broedvogeltellingen zijn lopend uitgevoerd.

Tabel 1. Bezoektijden aan het karteringsgebied in 2025.

datum	begintijd	Eindtijd	bezoekduur
10-3	06:47:00	10:38:00	03:51:00
19-3	19:19:00	20:41:00	01:22:00
8-4	06:43:00	10:59:00	04:16:00
2-5	05:39:00	09:30:00	03:51:00
19-5	05:25:00	09:14:00	03:49:00
5-6	04:58:00	08:33:00	03:35:00
13-6	21:58:00	23:08:00	01:10:00
24-6	05:05:00	08:54:00	03:49:00

3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van de BMP-criteria (Vergeer *et al.* 2023). Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De database is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

3.3 Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor mede bepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Slechte weersomstandigheden (regen, windkracht >4 Bft) kunnen leiden tot een lagere trefkans en op deze dagen is niet gekarteerd. In tabel 2 staan enkele gemiddelde weersvariabelen samengevat.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2025, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1991-2020).

Maand	Temperatuur (°C)		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2024-25	Ref	2024-25	Ref	2024-25	Ref
Maart	7,1	6,5	247	145	6	53
April	11,5	9,8	261	195	30	40
Mei	14,1	13,4	288	225	32	55
Juni	18,3	16,2	274	214	51	66

3.4 Afwijkingen/foutendiscussie

Er zijn geen redenen om aan te nemen dat de resultaten van de karteringen afwijken van een reguliere BMP-telling. Alle tellingen zijn uitgevoerd in de geplande periodes en onder gunstige weeromstandigheden en alle gebiedsdelen konden goed worden bereikt. Het voorjaar was erg droog, maar de indruk was dat dit op Landgoed Zuylestein niet van invloed was op de (zang) activiteit van de aanwezige broedvogels.

4. Resultaten

In totaal werden in het geïnventariseerde gebied 53 soorten vastgesteld als broedvogel.

De top vijf van algemeenste soorten bestaat uit Tjiftjaf (63 terr.), Vink (43), Roodborst (42), Koolmees (37) en Zwartkop (34). Van de aangetroffen soorten staan er zeven op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten (tabel 3).

Het gebied is in 2025 voor de eerste maal op broedvogels geteld. Dus het niet mogelijk om iets te zeggen over aantalsveranderingen. In het onderstaande zal het voorkomen van de Rode lijstsoorten en enkele andere soorten waarover iets toe te lichten valt wat niet op de territoriumkaarten is te zien, worden besproken.

De kaarten met de ligging van de broedterritoria per soort zijn opgenomen in bijlage 1.

Tabel 3. Broedvogels in het gekarteerde gebied in 2025 De Rode lijststatus (Van Kleunen et al. 2017 is opgenomen in de kolom RL (KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

Soortnaam	Aantal territoria	dichtheid (n/100 ha)	RL	Soortnaam	Aantal territoria	dichtheid (n/100 ha)	RL
Wilde Eend	7	6,5		Bosrietzanger	5	4,6	
Fazant	1	0,9		Spotvogel	3	2,8	GE
Dodaars	1	0,9		Zwartkop	34	31,5	
Sperwer	1	0,9		Tuinfluitter	17	15,7	
Buizerd	2	1,9		Grasmus	14	13,0	
Waterhoen	2	1,9		Vuurgoudhaan	1	0,9	
Meerkoet	3	2,8		Goudhaan	5	4,6	
Holenduif	16	14,8		Winterkoning	25	23,1	
Houtduif	19	17,6		Boomklever	10	9,3	
Koekoek	1	0,9	KW	Boomkruiper	24	22,2	
Bosuil	2	1,9		Spreeuw	15	13,9	
Steenuil	1	0,9	KW	Merel	17	15,7	
Ransuil	1	0,9	KW	Zanglijster	6	5,6	
Middelste Bonte Specht	1	0,9		Grauwe Vliegenvanger	2	1,9	GE
Grote Bonte Specht	8	7,4		Roodborst	42	38,9	
Zwarte Specht	1	0,9		Bonte Vliegenvanger	4	3,7	
Groene Specht	2	1,9		Roodborsttapuit	3	2,8	
Gaai	5	4,6		Huismus	3	2,8	GE
Ekster	2	1,9		Heggenmus	12	11,1	
Zwarte Kraai	7	6,5		Witte Kwikstaart	4	3,7	
Kuifmees	1	0,9		Boompieper	4	3,7	
Pimpelmees	30	27,8		Vink	43	39,8	
Koolmees	37	34,3		Appelvink	5	4,6	
Staartmees	3	2,8		Groenling	1	0,9	
Fitis	3	2,8		Kneu	5	4,6	GE
Tjiftjaf	63	58,3		Putter	9	8,3	
Kleine Karekiet	1	0,9					

4.1 Soortbesprekingen

Dodaars 1 territorium

Op 5 juni dook onverwacht een Dodaars op op de plas achter het ommuurde terrein. De vogel liet de baltsroep horen, wat volgens de BMP-criteria voldoende is voor een broedterritorium. Er zijn geen aanwijzingen dat er werkelijk een broedgeval is geweest. Mogelijk gaat het om een zwerver bijvoorbeeld van het Leersumse Veld waar veel broedparen zitten.

Sperwer 1 territorium

Een sperwernest bevond zich in de sparren nabij de provinciale weg. Eind juni werden minimaal drie jongen op het nest gezien.

Buizerd 2 territoria

Er werden bezette buizerdnesten gevonden in bospercelen op Waayestein en de Amerongse Weide. Het broedresultaat is niet bekend. In ieder geval laatst genoemde was eind juni nog bezet.

Koekoek (Kwetsbaar) 1 territorium

Een Koekoek zwierf in mei en juni rond in de zuidelijke heeft van het inventarisatiegebied. Er zaten ook meerdere vogels in de nabije Amerongse Bovenpolder. Het is aannemelijk dat hiermee uitwisseling is.

Steenuil (Kwetsbaar) 1 territorium

Een Steenuil werd in maart gehoord bij de akkers op de Leersumse Weide. Het is onduidelijk of er in het onderzoekgebied gebroed is. Er hangen diverse nestkasten, maar het is niet bekend of die bezet waren.

Ransuil (Kwetsbaar) 1 territorium

In maart werd een roepend mannetje Ransuil gehoord op de grens van het onderzoeksgebied bij de Nieuwe Eng. Er zijn later in juni geen jongen gehoord.

Middelste Bonte Specht 1 territorium

Op 8 april werd een Middelste Bonte Specht gehoord in een perceel gemengd loofbos op de Amerongse Weide. Er waren geen vervolgwaarnemingen. Deze soort is sterk toegenomen in Nederland en breidt zich uit (Boele *et al.* 2025). Het is in Utrecht nog altijd een bijzondere verschijning. In de omgeving werd de soort wel gemeld van Het Leersumse Veld en Landgoed Broekhuizen bij Leersum (Waarneming.nl).

Zwarte Specht 1 territorium

Fanatiek roepende Zwarte Spechten werden gedurende het hele voorjaar waargenomen in de beukenbossen rondom het landhuis. Er werd geen nest gevonden. Het fanatieke roepen gedurende het hele voorjaar suggereert ook dat er niet (succesvol) gebroed is.

Spotvogel (Gevoelig) 3 territoria

Er bevonden zich twee territoria vlakbij elkaar langs het klompen pad richting de Amerongse Wetering en een derde in een haag langs de akkers nabij de Achterweg.

Grauwe Vliegenvanger (Gevoelig) 2 territoria

Roepende/zingende Grauwe Vliegenvangers zat in de bosrand langs de plas. Gezien het grote aanbod leefgebied op Zuylestein was de soort er relatief schaars.

Huismus 3 (Gevoelig) territoria

Deze soort werd binnen het onderzoeksgebied alleen vastgesteld op het huis bij Waayenstein.

Kneu (Gevoelig) 5 territoria

Vier territoria kneu werden vastgesteld op de extensieve akkers en een vijfde bij een moestuin op de Amerongse Eng.

Oud beukenbos nabij het poortgebouw, waar de onder meer de Zwarte Specht zich ophield.

Graanakkers op de Leersumse Weide, Leefgebied van onder meer Kneu.

5. Evaluatie

In het voorjaar van 2025 is landgoed Zuylestein vlakdekkend gekarteerd op alle aanwezige broedvogels. Er werden 53 soorten vastgesteld, een mix van soorten van opgaand bos, zoals typerend is voor de Utrechtse Heuvelrug en daarnaast soorten van cultuurland. Er is geen vergelijkingsmateriaal van eerdere tellingen, zodat het niet mogelijk is om de ontwikkelingen van de vogelbevolking in de tijd te beschrijven. De indruk van de teller is dat de vogelbevolking gevarieerd. Als naar de bossen wordt gekeken dan lijken de dichtheden representatief, opvallend hoog waren de aantallen Holenduiven (16 terr.). Deze soort lijkt in de bossen van de Heuvelrug minder algemeen geworden. Er zijn weinig opvallend afwezige soorten. In het bos was op zich Kleine Bonte Specht verwacht. Deze is niet vastgesteld, maar het is niet uit te sluiten dat er een enkele voorkomt. Dit is een soort met een vrij lage detectiekans. Het gebied zou ook goed broedgelegenheid en foerageergebied kunnen bieden aan Wespandief. Deze soort is niet vastgesteld, maar vraagt eigenlijk om soortgericht onderzoek in de zomermaanden.

De vogelbevolking van het cultuurland is vergelijkbaar met wat in de omgeving in extensieve gebieden wordt gezien met soorten als Grasmus, Kneu en Roodborsttapuit, maar ook zeldzamere soorten als Steenuil en Ransuil. Als naar het leefgebied wordt gekeken zou het ook mogelijkheden bieden voor een soort Geelgors (maar die is verdwenen uit Utrecht) en wellicht ook Patrijs en Zomertortel. Die soorten zijn heel zeldzaam en komen niet voor in de directe omgeving van landgoed Zuylestein.

Literatuur

Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2025. Broedvogels in Nederland in 2024. Sovon-rapport 2025/47. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1 Soortkaarten inventarisatie 2025

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.